

Motion till riksdagen 2011/12:Ub286

av **Rossana Dinamarca m.fl. (V)**

Fördelning av pengar till skolan

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om riktlinjer för fördelning av pengar till skolan.

Behovsstyrd resursfördelning

Kunskapsskillnaderna ökar i den svenska skolan. Elevernas bakgrund får allt större betydelse för deras prestationer och lärande. De internationella tester som genomförs med jämna mellanrum visar tydligt att svenska skolor blir sämre och sämre på att kompensera för elevernas skiftande förutsättningar. Målet att den svenska skolan ska vara likvärdig blir alltmer avlägset.

Skolverkets statistik från 2009 visar på tydliga skillnader i elevers resultat beroende på kön, etnisk bakgrund och föräldrars utbildning. Det genomsnittliga meritvärdet (max 320 poäng) för elever som gick ut nian var 199 poäng för pojkar och 221 för flickor. Elever med utländsk bakgrund som är födda i Sverige eller invandrat före skolstart hade meritvärdet 201 jämfört med 210 som var genomsnittet för alla elever. Elever som kommit till Sverige efter skolstart hade betydligt lägre meritpoäng: 158.

Störst var skillnaden mellan elever med låg- eller högutbildade föräldrar. Elever med föräldrar vars högsta utbildning är grundskola hade ett genomsnittligt meritvärde på 159. Elever med minst en gymnasieutbildad förälder hade ett genomsnittligt meritvärde på 194 och elever med minst en högskoleutbildad förälder hade ett genomsnittligt meritvärde på 231.

Samma mönster återkommer när man tittar på hur stor andel av eleverna som var behöriga till ett nationellt program på gymnasieskolan. Våren 2009 var andelen behöriga 88,8 % (f.ö. den lägsta andelen sedan 1998 då slutbetyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade systemet delades ut för första gången). Bland elever som invandrat efter ordinarie skolstart var endast 58 % behöriga

Fel! Okänt namn på

och nästan lika låg var andelen behöriga, 64 %, bland dem vars föräldrar har grundskola som högsta utbildningsnivå.

Elevernas bakgrund är inte en förklaring till skillnader i skolresultat. Det är känt sedan länge att klass, etnicitet eller kön i sig inte utgör något hinder för inläring. Däremot kan olika bakgrund eller funktionsnedsättning göra att det krävs olika arbetssätt för att nå målen. Skillnaderna i skolresultat visar att skolan fortfarande inte kompenserar tillräckligt för sociala skillnader eller andra bakgrundsfaktorer för eleverna. Undervisningen anpassas helt enkelt inte till alla elever. Elevers olika bakgrund gör att de delvis får olika behov. Dessa olika behov måste tillfredställas i långt större utsträckning än vad som är fallet i dag.

Det behövs därför en helt annan syn på vad som är syftet med skolan. Skolans förmåga att bryta sorteringen och ge alla elever lika förutsättningar bör vara ett avgörande kriterium på skolsystemets och enskilda skolors kvalitet – inte vilka skolor som ger höga betyg.

Elevers olika behov av undervisning gör att det behövs olika mycket ekonomiska resurser. Skolor där många elever har stort behov av stöd och hjälp har större kostnader och kräver högre anslag.

År 2009 gjorde Skolverket en studie av hur kommunerna fördelar pengar till skolor: Resursfördelning utifrån förutsättningar och behov? (rapport 330). Studien visar att såväl styrning som uppföljning och utvärdering är för dålig i de flesta kommuner. Bristerna i styrningen leder till att elevernas behov inte styr resursfördelningen. Om det beror på okunskap, ovilja eller ointresse spelar ingen roll eftersom resultatet blir detsamma. De elever som har det största behovet är de som förlorar mest.

Trots att nuvarande system med skolval och skolpeng har funnits i snart 30 år, har kommunerna inte insett att elever är olika. Staten måste därför ta över ansvaret och införa tydliga kriterier för hur resurserna till skolan ska fördelas.

Eftersom den nuvarande resursfördelningen är en följd av att den kommunala skolpengen infördes bör frågan givetvis analyseras i den utvärdering av de senaste decenniernas skolreformer, som riksdagen har beslutat om men regeringen ännu inte har tillsatt. Till dess att den parlamentariska utredningen och dess betänkande finns i sinnevärlden ska Skolverket få i uppdrag att skyndsamt ta fram allmänna råd om hur kommunerna ska fördela pengar till skolorna beroende på elevernas bakgrund och behov. Utgångspunkten bör vara det regeringsuppdrag som Skolverket fick den 4 augusti att utifrån sin rapport från 2009 om kommunernas resursfördelning genomföra en fördjupad studie hur kommunerna anpassar resursfördelningen utifrån elevers behov av särskilt stöd och deras socioekonomiska bakgrund. Detta uppdrag ska redovisas senast 15 december 2011. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

För att förstärka och skynda på effekten av det nya regelverket föreslår vi i vår budgetmotion ett nytt statsbidrag på en miljard kronor årligen, som redovisas i motion Utgiftsområde 16, Ub476. Statsbidraget ska gå till de skolor som har störst behov av mer resurser för att eleverna ska kunna nå målen.

Pengarna, som ska fördelas av Skolverket, ska användas för att minska kunskapsskillnader genom att öka stödet till de elever och de skolor som har

Fel! Okänt namn på

sämst förutsättningar att nå målen. Hänsyn ska t.ex. tas till elevernas klassbakgrund, föräldrarnas utbildningsnivå, utländsk bakgrund. Även om flickor generellt når bättre resultat i skolan finns det anledning att särskilt uppmärksamma och stödja den grupp flickor som har svårt i skolan och inte når målen. När det gäller pojkar i den situationen får de ofta hjälp att förbättra sina prestationer genom konkreta insatser från skolans sida, t.ex. i form av extra stöd från speciallärare. Flickor får i stället hjälp att förändra sig själva och sitt beteende. Skolan behöver därför utveckla sitt sätt att stödja flickor i skolarbetet.

Skolverket har redan fått i uppdrag av regeringen att granska hur resursfördelningen går till i kommunerna och vi föreslår ovan att granskningen ska ligga till grund för nya riktlinjer för resursfördelningen. Granskningen kommer också att ge svar på vilka skolor som är i störst behov av mer resurser och vilken typ av resurser som saknas. Den kan därför användas som underlag vid fördelningen av skolmiljarden.

De konkreta åtgärder som skolmiljarden ska leda till bör framför allt handla om att genomföra förbättringar av undervisningen genom att anställa fler skickliga och kompetenta lärare. Men även annan typ av stöd kan bli aktuell om det bidrar till elevernas lärande och förbättrar deras möjligheter att nå kunskapskraven. För att pengarna verkligen ska få avsedd effekt ska Skolverket också utvärdera hur pengarna används och vilka resultat som uppnås med hjälp av dem.

Stockholm den 28 september 2011

Rossana Dinamarca (V)

Ulla Andersson (V)

Christina Høj Larsen (V)

Jacob Johnson (V)

Josefin Brink (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)